

ds in tbs

theologische overdenkingen

Marius van der Sar

Narratio

Inhoud

Inleiding	5
1. Ontdekker	9
2. Lessen leren van vijgenbomen	13
3. Van hoofde aan	19
4. Begin	21
5. Alef en tbs	23
6. 'Mooie dingen, slechte zaken'	27
7. Ten einde toe	30
8. Tafelmanieren	34
9. Gedachten na de vaat	37
10. Vreed' en heil?	40
11. 'kracht van de patsers, zo ondermijnd'	43
12. 'het tere toont zijn wijs'	45
13. God is een DJ	46
14. Door muren heen	51
15. Namen	54
16. Kana-haiku	59
Verantwoording van de illustraties	60

ISBN: 978 90 5263 7013

NUR: 707

© 2018 theologische uitgeverij Narratio,
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem.
Actuele informatie is te vinden op
www.narratio.nl e-mail: info@narratio.nl
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en
www.kerkboek.nl (ook in België).

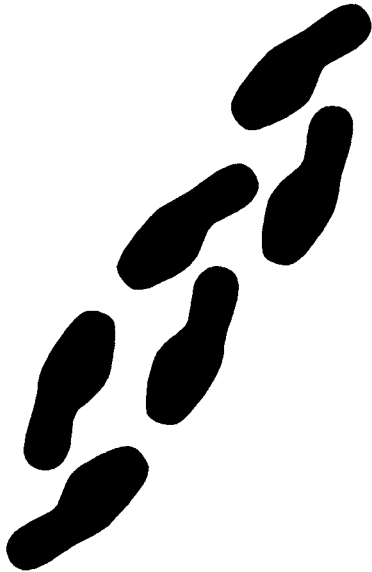
Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inleiding

Na kerkelijke gemeenten gediend te hebben in Barendrecht en Rotterdam, werd ik in 2003 dominee met bijzondere opdracht: geestelijke verzorging onder tbs-gestelden in Forensisch Psychiatrisch Centrum (FPC, in de volksmond tbs-kliniek) de Kijvelanden te Poortugaal.

In een FPC verblijven mensen die een misdrijf hebben gepleegd en na hun gevangenisstraf worden opgenomen voor verpleging en behandeling. De rechter is dan tot het oordeel gekomen dat het misdrijf (mede) onder invloed van een stoornis is gepleegd. Het tbs-traject is gericht op behandeling van de stoornis om zo te voorkomen dat iemand na zijn terugkeer in de samenleving opnieuw een delict begaat. Naast therapie volgen tbs-gestelden ook zogenaamde blokken: arbeid, onderwijs, sport.

Het werk van geestelijk verzorgers in tbs-klinieken vindt zijn grond in artikel 40 van de 'Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden': *"De verpleegde heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden en te beleven"* (art. 40.1). *"Het hoofd van de inrichting draagt zorg dat in de inrichting voldoende geestelijke verzorging, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de verpleegden, beschikbaar is"* (art. 40.2). Het merendeel van mijn werktijd besteed ik aan individuele gesprekken met tbs-gestelden. Voorbereiden van en voorgaan in kerkdiensten vormen een tweede kerntaak. Een collega en ik zijn er gezamenlijk verantwoordelijk voor dat er iedere zondag kerkdiensten worden gehouden in de Kijvelanden.

Een dominee vertelt van God. Contact met tbs'ers geeft wendingen aan dat verhaal. In deze bundel valt daar licht op vanuit de overtuiging dat wat mij aan het denken zet en inspireert, het doorvertellen waard is.

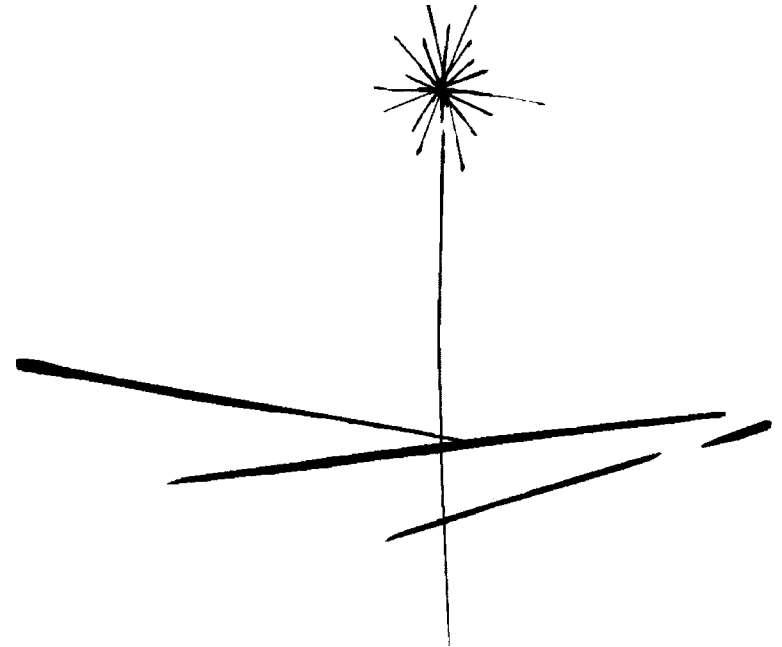
Als dominee beweeg ik me binnen de joods-christelijke traditie. Wat daarin voor mij belangrijk is, vertel ik in de hoofdstukken 1-4. De hoofdstukken 5-16 zijn geschreven aan de hand van impressies uit de tbs. De teksten in 11 en 12 zijn kerstliederen, geschreven voor en gezongen in kerstvieringen in de Kijvelanden. Wanneer ik 'buiten' voorga, dan komt 'binnen' ook ter sprake; hoofdstuk 13 is een preek gehouden tijdens een kerkdienst in de Protestantse Gemeente van Rotterdam-Zuid (Vredeskerk), voor mij zendende gemeente.

De hoofdstukken kunnen gelezen worden als verkenningen rond de vraag: **hoe** is God God met ons? Einde en begin van de bundel vormen een dansend verband.

De hoofdstukken 2 en 9 zijn bewerkingen van artikelen, verschenen in het tijdschrift *Contextuele Berichten*.

Bij bijbelcitaten wordt de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) uit 1951 gevolgd.

Roel Bosch, Cor van der Leer, Bert Onnink, Patricia Stroo en Marianne Thans dank ik voor meelesen én gedachtewisseling.

1. Ontdekker

Het joodse feest Vreugde der Wet is een feest van einde en begin. Men is toe aan lezing van de laatste tora-verzen én men begint weer 'van hoofde aan'. De dag dat men opnieuw begin maakt met lezing van de tora, is een feestdag. Joden dansen tijdens Vreugde der Wet als was het een bruiloft en de wetsrol is de bruid. In dat verband wil ik licht laten vallen op een typering van Jezus van Nazareth, namelijk: ontdekker, die mij inviel na lezing van woorden geschreven door Willem Barnard. Barnard schrijft:

*“Wat de Gezalfde volgens de mare van zijn leerlingen ook heeft gewild, zeker niet een nieuwe leer. Er wás een levensleer en die volstond. Jezus heeft de tora altijd hooggehouden. Het is absurd, te menen dat hij Mozes heeft willen verdringen en de ‘Wet’ heeft willen vervangen. Veeleer is het juist Paulus die de wet schijnt af te schaffen. Maar ook hier moet men goed onderscheiden. Wat voor hem die ‘vol’ is van Christus heeft afgedaan, is niet de leer van Mozes. Die is niet in haar tegendeel verkeerd en leer ten dode geworden in plaats van levensleer. Wat heeft afgedaan is een tora zonder de Heer van de tora. Het is met die levensleer als met een bruid. Danst niet de voorlezer met de torarol als een minnaar met zijn geliefde? De tora is een bruid die haar man tegemoet ziet. En als die man gekomen is, wil zij niet meer zonder hem, afzonderlijk gezien worden. Voortaan zijn ze onafscheidelijk. Zo is de ‘wet’ voor Paulus onafscheidelijk verbonden met de Heer van de wet, de man van de tora, de ‘baal-tora.’” (Willem Barnard, *Stille Omgang*, pag. 1169/70)*